

บทที่ 1

บทนำ



1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปลอมเอกสารโดยตัวมันเองแล้ว แทบจะไม่ก่อประโยชน์แก่ผู้ปลอมเท่าใดนัก โดยปกติแล้ว การปลอมที่ทำขึ้นเป็นเพียงขั้นเตรียมการ (preparatory step) 1 สำหรับการกระทำผิดอื่นซึ่งมักได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการหลอกลวงที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์หลายอย่างแก่ผู้ปลอมนั้น ส่วนมากมักได้แก่ เงินทองหรือทรัพย์สินอื่น โดยอาจมีการนำเอาเอกสารปลอมไปใช้เพื่อการฉ้อโกงทรัพย์สิน ยักยอกทรัพย์สิน หรือนำไปใช้แสดงต่อเจ้าพนักงานประกอบการกระทำผิดอื่น เช่น การแจ้งความเท็จ การฟ้องเท็จ การเบิกความเท็จ การนำสืบหรือแสดงพยานหลักฐานเท็จในการพิจารณาคดี เป็นต้น

ในทางทฤษฎี การเตรียมถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการกระทำที่พ้นขั้นตอนของการคิดและตกลงใจมาแล้ว แต่กฎหมายยังไม่ลงโทษจะลงโทษต่อเมื่อการกระทำนั้นเลขขั้นเตรียมเข้าสู่ขั้นลงมือกระทำผิดซึ่งเรียกว่า พยายามกระทำผิด ทั้งนี้ เนื่องจากว่าการกระทำก่อนถึงขั้น "ลงมือ" ซึ่งเรียกกันว่า "เตรียม" ยังไม่เป็นการแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้อย่างเพียงพอถึงจุดที่จะเป็นอาชญากรอย่างแน่นอน² เว้นแต่การเตรียมเพื่อลงมือกระทำผิดฐานนั้น อาจเป็นการกระทำที่กฎหมาย

¹ J. C. Smith and Brain Hogan, Criminal Law, 6th ed. (London: Butterworths, 1988), p. 645.

² Johannes Andenaes, The General Part of the Criminal Law of Norway, trans. Thoman P. Ogie (London: Sweet & Maxwell, 1965), p. 288.

บัญญัติเป็นความผิด จึงมีข้อน่าคิดว่า การทำเอกสารปลอมขึ้นเพื่อเตรียมสำหรับการกระทำผิด เช่น ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น เหตุใดกฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นความผิดต่างหาก อีกความผิดหนึ่ง ซึ่งในเรื่องนี้ก็มักมีผู้ให้เหตุผลไว้ เช่น คณะกรรมการกฎหมายของประเทศอังกฤษกล่าวว่า " กิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมสมัยใหม่จำเป็นต้องอาศัยความแท้จริงของ เอกสารสำหรับข้อความที่บรรจุอยู่ภายในเป็นอย่างมาก " ³ ดังนั้น เหตุผลที่มีการบัญญัติความผิดปลอมเอกสารขึ้นก็เนื่องมาจากความจำเป็นที่จะต้องสร้างความเชื่อมั่นในการติดต่อค้าขายหรือทางสังคมโดยการรับประกันความถูกต้องแท้จริงของ เอกสารที่ใช้ในการติดต่อดังกล่าวจากความสำเร็จของ เอกสารที่มีผลกระทบต่อการติดต่อสื่อสารของคนในสังคมทำให้นานาประเทศต่างบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารขึ้นเป็นอีกความผิดต่างหาก โดยมีการบัญญัติถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดและมีการกำหนดโทษสำหรับบุคคลที่กระทำการดังกล่าวนี้

สำหรับประเทศไทยก็ได้มีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารไว้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบันมีหมวดความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารไว้โดยเฉพาะ เช่น ความผิดปลอมเอกสารธรรมดา เอกสารสิทธิ และ เอกสารราชการ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติการปลอมในลักษณะต่าง ๆ ไว้ในหมวดดังกล่าวด้วย ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาลับก่อนนี้ คือ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 จะพบว่า ประมวลกฎหมายอาญาลับปัจจุบันมิได้มีการกำหนดนิยามเกี่ยวกับการปลอมเอกสารไว้ในบทนิยามเหมือนดัง เช่น กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า "ทำของปลอม" ไว้ในมาตรา 6(5)ว่า " ผู้ใดทำสิ่งของเทียมโดยเจตนาจะให้ผู้อื่นหลงเชื่อว่าเป็นของแท้ ผู้นั้นทำของปลอม " และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของมาตรา 264 แห่งประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องของการปลอมเอกสารที่ว่า " ผู้ใดทำเอกสารปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริงหรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในเอกสารโดยประการที่น่าจะเกิดความ

³ Roger Leng, "Falsity in Forgery," The Criminal Law Review (October 1989): 687.

เสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง ผู้ที่กระทำผิดฐานปลอมเอกสาร

และในวรรคสองซึ่งบัญญัติว่า " ผู้ใดกรอกข้อความลงในกระดาษหรือวัตถุอื่นใดโดยไม่ได้รับความยินยอม หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งของผู้อื่นนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อนำเอาเอกสารนั้นไปใช้ในกิจการที่อาจจะเกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือประชาชนให้ถือว่าผู้นั้นปลอมเอกสาร ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน" กับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ The Model Penal Code มาตรา 224.1 ซึ่งบัญญัติว่า " บุคคลต้องรับผิดฐานปลอมเอกสาร ถ้าบุคคลนั้นโดยเจตนาที่จะฉ้อฉลหรือทำความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือโดยรู้ว่าเขากำลังสนับสนุนการฉ้อฉลหรือความเสียหายซึ่งกระทำโดยบุคคลอื่น โดยการ

ก) แก้อับเปลี่ยนแปลงหนังสือใด ๆ ของบุคคลอื่นโดยปราศจากอำนาจ

ข) ทำขึ้นใหม่ ทำให้สมบูรณ์ จัดการ รับรอง ออกหรือโอนหนังสือใด ๆ เพื่ออ้างแสดงว่า เป็นการกระทำของอีกบุคคลหนึ่งซึ่งไม่มีอำนาจกระทำ หรือถูกทำขึ้นให้มีผลตามกฎหมายในเวลาหรือสถานที่หรือในลำดับเหตุการณ์ที่ต่างจากที่เป็นจริงหรือเป็นสำเนาของต้นฉบับเมื่อไม่มีต้นฉบับเช่นว่านั้นอยู่จริง หรือ

ค) ใช้หนังสือใด ๆ ซึ่งเขารู้ว่าปลอมขึ้นในลักษณะที่ระบุไว้ใน ก) หรือ ข)" ⁴

จะเห็นได้ว่ามีลักษณะของการบัญญัติคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เป็นการบัญญัติลักษณะของการกระทำที่ต้องรับผิดฐานปลอมเอกสาร เพียงแต่เนื้อหาสาระอาจจะแตกต่างกันไปบ้างซึ่งมาตราดังกล่าวนี้เป็นบทนิยาม (definition) ของการปลอมเอกสาร (forgery) จึงอาจกล่าวได้ว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 เป็นบทนิยามของการปลอมเอกสารของไทยเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ว่ามาตรา 264 เป็นบทนิยามของการปลอมเอกสารหรือไม่ก็น่าจะไม่สำคัญเท่ากับปัญหาที่ว่า ขอบเขตของการกระทำอันถือว่าการปลอม

⁴ John C. Klotter, Criminal Law (California: Anderson publishing Company, 1893), pp. 179-180.

เอกสารครอบคลุมการกระทำทั้งหลายที่เป็นการปลอมเอกสารแล้วหรือไม่ คำว่า "ปลอม" ที่ใช้อยู่ในประมวลกฎหมายนี้ทั้งในหมวดความผิดเกี่ยวกับเอกสาร และความผิดหมวดอื่น เช่นหมวดความผิดเกี่ยวกับการค้า ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตัว มีลักษณะ เหมือนหรือต่างกันอย่างไร แม้กระทั่งคำว่า "ปลอมเอกสาร" ในหมวดความผิดเกี่ยวกับเอกสารมีความหมายเหมือนหรือต่างกับคำเดียวกันในหมวดความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือหมวดความผิดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ทำให้รูปแบบของเอกสารมีความแตกต่างไปจากเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการนำเอกสารไปใช้กับเครื่องจักรกล (machine) ในลักษณะต่าง ๆ กันซึ่งจะส่งผลกระทบต่อบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการปลอมเอกสารของไทย ยิ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากเท่าใด ความจำเป็นในการใช้เอกสารเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ บทบัญญัติเกี่ยวกับการปลอมเอกสารควรที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันและอนาคตภายหน้า

ดังนั้น แนวทางการศึกษาในเรื่องนี้จะมุ่งวิเคราะห์ถึงความหมายของคำว่า "ปลอมเอกสาร" ตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบันว่ามีความหมายตลอดจนขอบเขตครอบคลุมการกระทำที่ควรบัญญัติเป็นความผิดเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง โดยจะได้ศึกษาจากหลักกฎหมายของไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันรวมทั้งหลักกฎหมายของประเทศในระบบคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์เป็นแนวทางการศึกษาเปรียบเทียบ นอกจากนี้จะวิเคราะห์ถึงปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปลอมเอกสาร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยความผิดปลอมเอกสารและยังเป็นประโยชน์ในการศึกษาทางนิติศาสตร์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาวิวัฒนาการและแนวความคิด ตลอดจนความหมายเกี่ยวกับการปลอมเอกสารทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อสร้างพื้นฐานความเข้าใจอันเบื้องต้นเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสำหรับใช้วินิจฉัยความรับผิดทางอาญา

1.2.2 เพื่อศึกษาขอบเขตของการกระทำอันถือว่าเป็นการปลอมเอกสารว่าควรครอบคลุมการกระทำอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะยังประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน

ได้มีการบัญญัติเป็นความผิดสำหรับการกระทำเช่นนั้นแล้วหรือไม่

1.2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ หลักกฎหมาย เกี่ยวกับการปลอมเอกสารในระบบกฎหมายต่างๆ โดยเฉพาะระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาของไทย ให้สอดคล้อง กับความเจริญทางด้านเทคโนโลยีตลอดจน เศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

1.2.4 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการปลอมเอกสารในลักษณะต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษา ค้นคว้า วิจัยเฉพาะความหมายและขอบเขตของ การปลอมแปลงเอกสารซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำที่ก่อให้เกิดความรำคาญทางอาญา เท่านั้นโดยศึกษาจากกฎหมายอาญาของไทยในอดีตที่เป็นลายลักษณ์อักษรไม่ว่า เป็นประมวล กฎหมายหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งศึกษาจากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งในอดีตและปัจจุบันตลอดจน หลักเกณฑ์กฎหมายปลอมเอกสารของประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่น ๆ เพื่อกำหนดขอบเขตของการปลอมเอกสารที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

1.4 สมมติฐาน

การปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญามีขอบเขตเนื้อหาไม่ครอบคลุมเท่า ที่ควรทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการตีความหรือบังคับใช้กฎหมายได้

1.5 วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง "การปลอมเอกสาร" นี้ จะกระทำโดยการวิจัยเอกสาร (document research) โดยศึกษารวบรวมจากหนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิงทาง กฎหมาย (legal references) บทความทางวิชาการ ตัวบทกฎหมายทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศตลอดจนความเห็นของนักนิติศาสตร์และแนวคำพิพากษาของศาล (judicial decisions) ทั้งในอดีตและปัจจุบัน แล้วนำมาศึกษาวิจัยทางกฎหมาย

(legal research) ในเชิงพรรณนา (discriptive method) และวิเคราะห์
เปรียบเทียบ (analytical method) เพื่อหาข้อสรุปและเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์

1.6.1 ทำให้ทราบวิวัฒนาการ แนวความคิด ทฤษฎีตลอดจนคุณธรรมของการ
ปลอมเอกสารในทางอาญา

1.6.2 ทำให้ทราบขอบเขตของการปลอมเอกสารที่เหมาะสม และสอดคล้อง
กับสถานการณ์ในปัจจุบันและในอนาคต

1.6.3 ทำให้ทราบถึงความเหมือน และความแตกต่างของการปลอมเอกสาร
ของไทยและต่างประเทศทั้งในระบบกฎหมายเดียวกันและต่างระบบ

1.6.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง บทบัญญัติ
ที่เกี่ยวข้องกับการปลอมเอกสารของไทย เพื่อให้การบังคับใช้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ